

Handläggare
Carina Gillgren
Telefon: 08-508 25 611
Lotta Hedstad
Telefon: 08-508 25 123

Till
Socialnämnden
2018-02-20

Årsrapport 2017 Funktionshinderinspektörer

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner funktionshinderinspektörernas årsrapport
2. Socialnämnden överlämnar rapporten till kommunstyrelsen
3. Socialnämnden överlämnar rapporten till samtliga stadsdelsnämnder

Gillis Hammar
Förvaltningschef

Veronica Wolgast
Avdelningschef

Sammanfattning

Under 2017 har funktionshinderinspektörerna granskat på temat barns delaktighet och rätt att komma till tals i handläggningen av LSS-insatser. Totalt har insatser för 619 barn i åldern 0 till 17 år granskats, 32 procent flickor och 68 procent pojkar. Fördelningen mellan könen överensstämmer med statistik på nationell nivå.

Granskningarna visar att handläggare träffar barn som är aktuella för insatser i för låg utsträckning. En större medvetenhet kring att låta barn komma till tals i frågor som rör dem själva behövs. Journalföringen sker till stor del löpande vilket gör att barnets ärende går att följa över tid. Ett genomgående utvecklingsområde är att antalet genomförandeplaner behöver öka. Årets granskningar och uppföljningar visar att stadsdelsförvaltningarna har kunskapsutbyten med varandra genom nätverksträffar och studiebesök. Det finns ett engagemang och en vilja att utveckla arbetet för att på så sätt öka barns delaktighet. Samtliga uppföljningar visar att granskningarna fyllt en funktion i enheternas utvecklingsarbete och varit hjälpsamma i att ta fram vilka områden som ska prioriteras i det arbetet.

Bakgrund

Stockholms stads funktionshinderinspektörer har till uppgift att granska kvalitet i biståndsbedömda insatser som ges till personer med funktionsnedsättning enligt Socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Granskningsarbetet planeras utifrån en granskningsmodell som dels bygger på lagstiftningens bestämmelser om god kvalitet inom socialtjänsten och dels på de kvalitetsområden som utformats av Socialstyrelsen och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL):

- Trygghet och säkerhet
- Självbestämmande och integritet
- Tillgänglighet
- Helhetssyn och samordning
- Kunskapsbaserad verksamhet och effektivitet¹

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 14 februari 2018. Funktionshinderrådet har behandlat ärendet den 15 februari 2018.

Jämställdhetsanalys

I funktionshinderinspektörernas årsrapport uppmärksammas jämställdhetsperspektivet och statistik redovisas och analyseras per kön.

Ärendet

Under 2017 har funktionshinderinspektörerna granskat på temat barns delaktighet och rätt att komma till tals i handläggningen av LSS-insatser. Granskningarna har genomförts i sex stadsdelsförvaltningar där samtliga beslut om insatser för barn i åldrarna 0 till 17 år ingått. De granskade stadsdelsförvaltningarna är Hässelby-Vällingby, Norrmalm, Farsta, Enskede-Årsta-Vantör, Hägersten-Liljeholmen och Rinkeby-Kista.

Totalt omfattar årets granskningar 619 barn i åldrarna 0 till 17 år som ansökt om och fått ett beslut om insatser enligt LSS. Könsfördelningen är 201 flickor och 418 pojkar vilket motsvarar 32 respektive 68 procent. En person kan ha ett beslut om flera insatser. Årets granskningar omfattar totalt 846 beslut om insats. Könsfördelningen är 278 beslut för flickor och 568 beslut för pojkar vilket motsvarar 33 respektive 67 procent. På nationell nivå visar statistiken att fler män än kvinnor är aktuella för insatser enligt LSS.

Pojkar får i högre utsträckning än flickor diagnoser som ger rätt till insatser enligt LSS och pojkar får även diagnoser tidigare i livet än flickor.² Den procentuella fördelningen mellan könen i årets granskningar överensstämmer med den nationella statistiken och förklaringar till skillnader mellan könen bör därmed överensstämma med den analys som gjorts på nationell nivå.

Trygghet och säkerhet

DUR³ utredningsmaterial används i hög utsträckning i handläggningen i de granskade stadsdelsförvaltningarna. Materialet används i hög utsträckning och användandet är väl implementerat i staden. I utredningar förekommer det att uppgifter saknas i ett eller flera livsområden eller att det förekommer inaktuella uppgifter om barnet. Granskningarna visar att gamla uppgifter förekommer även i beställningar till utförare. Det visar att när en utredning inte uppdateras vid uppföljning finns det en risk för att gamla uppgifter förs över till en ny beställning till utförare. I Norrmalm är journalföringen relevant, tillräcklig och av hög kvalitet och samtliga ärenden är lätta att följa över tid.

Insatsen barnboende ska följas upp fyra gånger per år. Granskningarna visar att Farsta och Enskede-Årsta-Vantör utgör goda exempel där insatsen följs upp i enlighet med gällande lagstiftning.

Självbestämmande och integritet

Granskningarna visar att handläggare träffar barn som är aktuella för insatser i för låg utsträckning. Det är viktigt att ge barnet möjlighet att träffa handläggare och komma till tals på något sätt vid varje utrednings- eller uppföljningstillfälle. Av dokumentationen ska det framgå vilket information som lämnats till barnet och vilka åsikter barnet har framfört. Att endast träffa vårdnadshavare i samband med utredning och uppföljning ger inte en helhetsbild av barnets situation. I de flesta ärendena saknas det uppgifter om varför handläggaren inte har träffat barnet och om barnet erbjudits att komma till tals på annat sätt.

Tillgänglighet

Granskningarna visar att beroende på organisation och placering av enheter varierar tillgängligheten på rummet som föreningen Maskrosbarn inrett på varje stadsdelsförvaltning. Det är av stor vikt

² Insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning, lägesrapport 2016, Socialstyrelsen 2016 och Insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning, lägesrapport 2017, Socialstyrelsen 2017.

³ DUR står för dokumentation, utvärdering och resultat.

att barn med funktionsnedsättning får samma tillgång till det offentliga rummet som andra barn.

De granskade stadsdelsförvaltningarna har olika förfarande kring deltagande i aktiviteter riktade till målgruppen på den lokala fritidsgården. Det förekommer att det krävs ett biståndsbeslut om korttidsvistelse utan övernattnings för deltagande i delar av verksamheten. Ett förfarande med ansökan, utredning och beslut kan innebära en begränsning för barnet att kunna leva som andra. I Rinkeby-Kista är samtliga aktiviteter i verksamheten öppna och tillgängliga utan biståndsbeslut vilket är ett gott exempel på att målgruppen erbjuds aktiviteter på samma villkor som andra ungdomar.

Helhetssyn och samordning

För att få en helhetsbild av barnets situation behöver barnet framträda som en person i utredningen. Det innebär bland annat att utredningen inte bara ska innehålla uppgifter om svårigheter och stödbehov utan om sådant som barnet klarar av och tycker om att göra. En större medvetenhet kring att låta barn komma till tals i frågor som rör dem själva behövs. Det behöver även säkerställas att flickor ges möjlighet att komma till tals i samma utsträckning som pojkar.

Ett genomgående utvecklingsområde för de granskande stadsdelsförvaltningarna är att antalet genomförandeplaner behöver öka. Avsaknaden av genomförandeplaner försvårar både utförarens uppföljning av valda arbetssätt och metoder och beställarens möjlighet till uppföljning av den beviljade insatsen.

Ett fungerande samarbete mellan biståndsbedömare och anhörigkonsulenter är viktigt för att information och stöd ska kunna ges och nå fram till dem som är i behov av det. I Hägersten-Liljeholmen, Rinkeby-Kista och Farsta visar granskningarna att information givits om anhörigstöd och möjligheten till att få kontakt med anhörigkonsulent.

Kunskapsbaserad verksamhet och effektivitet

Granskningen visar en stor variation i tillgång till kommunikationshjälpmedel att använda i samtal med barn och att arbete med detta sker i olika omfattning. I Norrmalm arbetar en metodutvecklare med att ta fram olika anpassade samtalsstöd för barnhandläggarna att använda i möten med barn. Genomgående efterfrågar handläggare i staden större tillgång till hjälpmedel och utbildningsinsatser för att kunna använda dem. Det finns en vilja att utveckla arbetet och att kunna möjliggöra för fler barn att komma

till tals i mötet. Den positiva inställningen hos stadens handläggare är en bra grund för det fortsatta arbetet i staden.

Stadens barnhandläggare har skapat egna forum i form av barnhandläggarträffar där de träffas regelbundet. Genom att på detta sätt ta del av varandras arbete, inspireras och lyfta goda arbetssätt kan utvecklingsarbetet drivas framåt i den egna stadsdelsförvaltningen och handläggarna kan ta stöd och hjälp av varandra i det arbetet. Det finns flera gemensamma utvecklingsområden där det finns vinster med att stötta varandra mellan stadsdelsförvaltningarna.

Det är positivt med en regelbunden och strukturerad intern samverkan som ger möjlighet till kunskapsutbyte mellan enheter för att ha ett barnrättsperspektiv, ett familjeperspektiv och en helhetssyn i varje ärende.

Årets granskningar har visat många goda exempel inom handläggningen av insatser för barn enligt LSS. Arbetet är organiserat på olika sätt och rutiner och arbetssätt skiljer sig åt mellan stadsdelsförvaltningarna. Det är positivt att uppföljningen av vårens granskning visar en vilja och ambition att utveckla och förändra arbetssätt liksom att göra studiebesök hos varandra som ett led i det arbetet.

Ett fortsatt utvecklingsarbete behövs för att öka delaktigheten hos barn med funktionsnedsättning. Barnet som individ med intressen, resurser och önskemål måste ges möjlighet att komma till tals. Barnets utsatthet riskerar att öka om barnet inte får vara delaktig utifrån vilja och förmåga. Alla barn ska ges möjlighet att delta i möten, att vara aktiva och komma till tals kring insatser som rör dem själva.

Samtliga uppföljningar visar att granskningarna fyllt en funktion i enheternas utvecklingsarbete och varit hjälpsamma i att ta fram vilka områden som ska prioriteras i det arbetet.

Planering 2018

Under 2018 kommer funktionshinderinspektörerna att genomföra en granskning av insatsen boendestöd inom verksamhetsområdena socialpsykiatri och funktionsnedsättning. Fokus för granskningen är den enskildes delaktighet avseende självbestämmande och inflytande under utredning, genomförande samt uppföljning av insats. Barnperspektivet i handläggningen kommer att

uppmärksammas särskilt när insatsen rör vuxna med minderåriga barn i hushållet.

Vidare kommer en granskning av insatsen hemtjänst till vuxna med minderåriga barn att genomföras.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner funktionshinderinspektörernas årsrapport 2017.

Bilagor

1. Årsrapport 2017 Funktionshinderinspektörer
2. Instruktion för funktionshinderinspektörer, KF/KS 2007:8